

AUTHENTICATION
IN ART

AiA Art News-service

NRC 
HANDELSBLAD

‘Christie’s kan claim verwachten’

Ontdekking Rembrandt

Het veilinghuis herkende een Rembrandt niet. De oud-directeur van Christie’s Nederland verwacht dat de inbrenger een financiële vergoeding krijgt.

- Danielle Pinedo
 - Arjen Ribbens
- 15 mei 2018



Rembrandt-onderzoeker **Ernst van de Wetering** observeert *Portret van een jonge man* in de kunsthandel van Jan Six. Foto uit boek Jan Six

Christie's heeft een enorme fout gemaakt. Het veilinghuis had Rembrandt-deskundigen moeten raadplegen vóór de verkoop in december 2016 van het ongesigneerde schilderij dat door kunsthandelaar Jan Six, de koper, [werd herkend als een Rembrandt](#). Dat zeggen diverse kenners van de kunstmarkt.

„Een enorme omissie”, zegt Jop Ubbens, die in 2016 na vijftien jaar vertrok als directeur bij Christie's Nederland. Het nieuws zal volgens Ubbens bij het Londense hoofdkantoor van het veilinghuis „alle alarmbellen doen rinkelen”.

Zogeheten *sleepers*, niet-herkende meesterwerken in Engels vakjargon, komen regelmatig voor. „Maar ontdekkingen van dit kaliber”, aldus Ubbens, „dat gebeurt gemiddeld slechts eens in de twintig jaar.”

Volgens Norbert Middelkoop, hoofdconservator van het Amsterdam Museum, is bij Christie's „duidelijk iets misgegaan met het huiswerk”. Dat nergens in de Rembrandt-literatuur een vingerwijzing is dat er nog een portret van een jongeman moest zijn, is volgens Middelkoop geen excuus. „Bij zo'n rembrandtesk schilderij moet je zeer op je hoede zijn en uitgebreid onderzoek doen.”

Scherp oog

Waarom heeft Christie's dé Rembrandt-kenner bij uitstek, emeritus hoogleraar Ernst van de Wetering, niet om zijn oordeel over het schilderij gevraagd? Dat verbaast de auteur van de drie jaar geleden gepubliceerde oevrecatalogus van Rembrandt zelf ook. Van de Wetering: „In het verleden hebben de veilinghuizen mij bij twijfelgevallen vaak geconsulteerd. Kennelijk waren de experts van Christie's ervan overtuigd dat dit doek niet van Rembrandt was.”

Het pleit voor Jan Six, zegt Van de Wetering, dat hij wél de hand van de meester in het schilderij zag. „Jan heeft dus een scherp oog.”

Christie's werd dinsdagmiddag door het nieuws over de vondst verrast. Jan Six publiceerde over zijn ontdekking een boek, dat tegelijk in een Nederlandse en een Engelse editie verscheen. In een eerste reactie zegt een woordvoerder van de juridische afdeling van het veilinghuis: „In de wereld van de oude meesters kunnen toeschrijvingen veranderen. We zijn ons bewust van het feit dat dit schilderij na de veiling onderwerp is geworden van zeer langdurig onderzoek, dat we nu gaan bestuderen.”

Wat moet je deze week zien, horen of luisteren? Onze redacteuren tippen en recenseren.

Stuur mij NRC Cultuurgids

Angst voor claim

Volgens Ubbens zal bij zijn voormalig werkgever de angst groot zijn voor een claim van de gedupeerde inbrenger. Dat is Sir Paul Arundell Neave, een gepensioneerde Britse edelman, die onbereikbaar was voor commentaar. Zijn schilderij, dat door Six *Portret van een jonge manis* gedoopt, werd door Christie's destijds in de catalogus voor een *Old Master Sale* in Londen aangeboden als een schilderij „uit de omgeving van Rembrandt”. De richtprijs bedroeg 15.000 tot 20.000 pond. Six, die met steun van een investeerder bereid was om een zeer groot bedrag voor het schilderij te betalen, kocht het werk voor omgerekend 156.000 euro. Met de toeschrijving aan Rembrandt is het doek vele miljoenen waard.

Om reputatieschade te voorkomen zal Christie's contact opnemen met Neave, verwacht Ubbens. „Als het veilinghuis het netjes speelt, proberen ze met hem een financiële regeling te treffen.”

In zijn tijd als directeur van Christie's Nederland heeft Ubbens ook meegemaakt dat in Amsterdam *sleepers* zijn verkocht. „De afwikkeling met de inbrengers werd meteen overgenomen door de juridische afdeling van het veilinghuis. En wij kregen vanuit Londen een douw, een soort gele kaart.” Met een lach: „Waarbij ik er overigens nooit achter ben gekomen of twee gele kaarten geleid zouden hebben tot een rode kaart.”

KENNERS ZIJN HET EROVER EENS DAT HET DOOR JAN SIX ONTDEKTE *PORTRET VAN EEN JONGE MAN VAN REMBRANDT* IS. 'IK TAXEER HET OP 3 TOT 5 MILJOEN EURO'

Ernst van de Wetering, de voormalig leider van het Rembrandt Research Project, waar hij 46 jaar bij betrokken was: „Alles wat over Rembrandt wordt ontdekt is sowieso belangrijk. Maar dit is een fenomenale vondst. Een schilderij waarvan we weer van alles kunnen leren.

„Nee, ik was niet op slag overtuigd dat het om een Rembrandt ging. Ik behoud altijd mijn wetenschappelijke reserves en doe eerst uitvoerig onderzoek. In dit geval stapelden de aanwijzingen zich op. Zo groeide de overtuiging dat het een door Rembrandt zelf geschilderd portret is.

„Vorige week heb ik nog uren voor het schilderij gezeten. Eerder zag ik het steeds in het restauratie-atelier. Nu zat het in een goede lijst en hing het in een waardige omgeving. Of dit schilderij goed genoeg is om in een museum te hangen? Geen twijfel mogelijk.”

Rudi Ekkart, oud-directeur van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie in Den Haag:

„Ik heb het schilderij gezien en ben volledig overtuigd van de toeschrijving. Het portret vertoont zoveel karakteristieken die onmiskenbaar Rembrandt zijn.

„Het is geen *Nachtwacht*, maar wel een goed en belangrijk stuk, dat een beter beeld geeft van de eerste Amsterdamse periode van Rembrandt. Jammer alleen dat het om een fragment gaat. Compleet moet dit een heel spannend doek zijn geweest.”

Bendor Grosvenor, maker van het blog arthistorynews.com: „Ik ben blij dat ik het schilderij opnieuw zie. Bij Christie's heb ik nog op dit schilderij geboden. Waarom? Aan het hoofd en de kraag dacht ik te zien dat het een Rembrandt was. Hulde voor Jan, wat een slimme vogel.”

Bob Haboldt, internationaal handelaar in oude meesters: „Als ik naar de foto van het schilderij kijk, moet ik zeggen dat het wel wat heeft. Het hoofd lijkt me zeker door Rembrandt geschilderd. Je voelt wel duidelijk dat het om een uitsnede van een groter doek gaat. Het schilderij heeft zwakke partijen; de onderste helft, en dan vooral de hand, zijn niet erg interessant. Het lijkt me niet zo gemakkelijk om te verkopen. Ik taxeer het op 3 tot 5 miljoen euro.”

Norbert Middelkoop, hoofdconservator van het Amsterdam Museum: „Het is lastig om een speld tussen deze toeschrijving te krijgen. Ik heb het schilderij nu een paar keer gezien. De overeenkomsten met *Marten en Oopjen* en ook het portret van Petronella Buys, beide uit dezelfde tijd, zijn groot. Kijk naar de weerkaatsing van het licht op de kop van de jonge man: zo geraffineerd. En kijk ook naar beide kragen. Rembrandt bracht de verf steeds snel en virtuoos aan. Het klopt helemaal. Ik ga alleen nog niet mee in de theorie dat dit een groot dubbelportret was.”

Salomon Lilian, internationaal handelaar in oude meesters: „Hulde voor Jan. Dit soort ontdekkingen maakt ons vak zo leuk. Veilinghuizen gaan voor een verkooppercentage, wij proberen de krenten uit de pap te halen.

„Met Otto Nauman [de grote Amerikaanse handelaar, *red.*] heb ik op de kijkdagen bij Christie's over dit schilderij staan praten. Otto zag er toen geen Rembrandt in. Inmiddels zegt hij er anders over te denken. De waarde? Dat moet je maar aan Jan Six vragen.”